

Podujatia - JANUÁR

3.1. (sobota) o 11.00 h **PRINC PETER**
Pôvodný rozprávkový astronomický program v planetáriu.

8.1. (štvrtok) o 18.00 h **HUDBA POD HVIEZDNOU
OBLOHOU – ANDREA BOCELLI**

Jedinečný hlas súčasného svetoznámeho talianskeho tenoristu pod umelou hviezdou oblohou. *Uvádza: PaedDr. Juraj Humeňanský*

10.1. (sobota) o 11.00 h **SLNKO A HODINÁR**
Program o hodinách a čase pre najmenších školákov.

15.1. (štvrtok) o 18.00 h **HPHO – W. A. MOZART**
Hudobný program pod umelou hviezdou oblohou o neopakovateľnom umelcovi, majstrovi klasicizmu.

17.1. (sobota) o 11.00 h **ARIADNINA ČELENKA**
Rozprávka v planetáriu pre najmenších školákov.

22.1. (štvrtok) o 18.00 h **HPHO – VANGELIS**
Nezvyčajný hudobný svet uznávaného súčasného skladateľa gréckej národnosti pod umelou hviezdou oblohou. Vhodný pre stredoškolačov a dospelých.

24. 1. (sobota) o 11.00 h **VESMÍRNE OTÁZNIKY**
Hudobný program pod umelou hviezdou oblohou pre deti od 5 rokov.

29.1. (štvrtok) o 18.00 h **HPHO – POSOLSTVO ČASU**
Zastav sa a začni odznova pri počúvaní Piesní vzdialenej Zeme M. Oldfielda. *Uvádza: Roman Šankvalier*

31.1. (sobota) o 11.00 h **O FOTÓNKOVI FILIPKOVI**
Astronomická rozprávka v planetáriu pre deti od 4 rokov.

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

Po zotmení v prípade priaznivého počasia.

14.1. o 18.00 h *Pozorovanie večernej oblohy
ďalekohľadmi hvezdárne*

28.1. o 18.00 h *Pozorovanie večernej oblohy
ďalekohľadmi hvezdárne*

Vstupné

Večerné programy pre dospelých vo štvrtok:	2 €
Programy pre rodičov a deti v sobotu:	1 €
Astronomické pozorovania:	1 €
Individuálne návštevy počas školských prázdnin:	2 €
Skupinové návštevy:	2 €
(zľava 1 € platí pre MŠ, 1.-3. ročník ZŠ, mládež a dospelých vyžadujúcich zvláštnu starostlivosť zľava 1,30 € platí pre 4.-9. ročník ZŠ, SŠ, VŠ a dôchodcov)	

Podujatia - FEBRUÁR

5.2. (štvrtok) o 18.00 h **HPHO – VIVALDIHO
ŠTYRI ROČNÉ OBDOBIA**
Baroková hudba a maliarstvo pod umelou hviezdou oblohou.

7.2. (sobota) o 11.00 h **NEVESTA HVIEZD**
Rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre najmenších školákov, spracovaná na motívy klasického laponského mýtu.

12.2. (štvrtok) o 18.00 h **HPHO – MIKE OLDFIELD**
Výber zaujímavostí zo života a hudobnej tvorby M. Oldfielda.

14.2. (sobota) o 11.00 h **MARTIN A HVIEZDA**
Rozprávka pod umelou hviezdou oblohou pre deti od 4 rokov.

19.2. (štvrtok) o 18.00 h **HPHO – BEATLES**
Predstavenie nezabudnuteľnej kapely v audiovizuálnom programe pod umelou hviezdou oblohou planetária.

21.2. (sobota) o 11.00 h **POHEADY NA OBLOHU**
Program pod umelou oblohou vhodný pre mladších školákov.

26.2. (štvrtok) o 11.00 h **POTULKY OBLOHOU**
Program pod umelou hviezdou oblohou planetária o hviezdach, planétach, Mesiaci a Mliečnej ceste. Vhodný pre mladších školákov.

26.2. (štvrtok) o 18.00 h **PO ZÁPADE SLNKA**
Náučný program pod umelou hviezdou oblohou o tom, čo všetko môžeme vidieť na oblohe po západe Slnka z viacerých výnimočných oblastí našej Zeme.

28.2. (sobota) o 11.00 h **MESIAC NA VANDROVKE**
Program pod umelou hviezdou oblohou o Mesiaci a Slnku pre najmenších školákov.

ASTRONOMICKÉ POZOROVANIA PRE VEREJNOSŤ

Po zotmení v prípade priaznivého počasia.

11.2. o 18.00 h *Pozorovanie večernej oblohy
ďalekohľadmi hvezdárne*

25.2. o 18.00 h *Pozorovanie večernej oblohy
ďalekohľadmi hvezdárne*

Termíny návštev

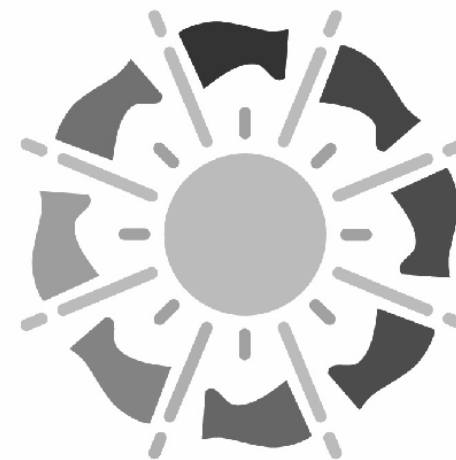
Dospelí: štvrtok o 18.00 h; **Deti:** sobota o 11.00 h
Astronomické pozorovania: streda v určených hodinách

Skupinové návštevy: pondelok až piatok
o 9.00, 11.00, 14.00, a 16.00 h, sobota o 9.00 h
Kapacita projekčnej sály planetária je 68 miest.
Skupinové návštevy je nutné
dohodnúť vopred telefonicky alebo osobne.

HVEZDÁREŇ A PLANETÁRIUM V PREŠOVE

Astronomický informátor január - február 1/2015

Rok 2015 bol Organizáciou spojených národov a UNESCO
vyhlásený za
Medzinárodný rok svetla a technológií založených na svetle
(www.light2015.org)

Vydáva: HaP v Prešove v spolupráci
s pobočkou SAS pri SAV
v Prešove

Ročník XLI
Telefón/Fax: 051 / 7722065, 7733218
E – mail: hap@astropresov.sk
Internet: www.astropresov.sk

Krajský seminár pre učiteľov prírodovedných predmetov a vedúcich astronomických krúžkov

Tradične každý rok v novembri organizuje Hvezdáreň a planetárium v Prešove krajský seminár pre učiteľov prírodovedných predmetov a vedúcich astronomických a prírodovedných krúžkov. Prostredníctvom seminárov propagujeme svoju činnosť a sprostredkujeme učiteľom najnovšie výsledky výskumu z oblasti astronómie a príbuzných prírodných vied. Priemerná účasť na seminároch v posledných rokoch býva 30 účastníkov z celého Prešovského kraja.

V piatok **28. novembra 2014** sa na seminári zúčastnilo **27** účastníkov z okresov Bardejov, Poprad, Prešov, Sabinov, Snina, Stará Ľubovňa, Stropkov a Vranov nad Topľou.

Program seminára bol nasledovný:

Globálne problémy ľudstva (prírodné katastrofy, kozmické katastrofy, ľadové doby, ekologické problémy,...) - prednáška (RNDr. Zdeněk Komárek, Slovenská astronomická spoločnosť pri SAV), **Po západe Slnka** - náučný program pod umelou hviezdou oblohou (RNDr. Danica Jančušková, HaP v Prešove), Kozmonautika včera, dnes a zajtra - prednáška (RNDr. Zdeněk Komárek, SAS pri SAV), **Beatles v piesňach a obrazoch** - hudobný program v planetáriu (vhodný aj pre vyššie ročníky ZŠ v rámci predmetu Hudobná výchova, uvádzala Renáta Kolivošková), **Kam až siaha gravitačné pole Slnka, Keplerove zákony** (náučné filmy v prednáškovej miestnosti).

Prípravený program sa účastníkom veľmi páčil. Zaujali ich nielen prednášky, ale aj náučný program v planetáriu pod umelou hviezdou oblohou a náučné filmy v prednáškovej sále. Mnohí sa prvýkrát stretli s hudobným programom, ktorý môžu odporučiť svojim kolegom ako vhodný typ na exkurziu v rámci hudobnej výchovy. Zároveň všetci dostali malé darčeky - propagačné a náučné materiály: *Ponuka programov HaP v Prešove pre školy a verejnosť, plagát Zatmenia Slnka a Mesiaca, pero a pohľadnica HaP Prešov*. Okrem stálych účastníkov seminára prišli aj viacerí nováčikovia, čím seminár prispel nielen k prehĺbeniu, ale aj rozšíreniu spolupráce medzi HaP v Prešove a školami v Prešovskom kraji.

RNDr. Danica Jančušková

30 rokov prešovského planetária

Uplynulý rok sa pre našu organizáciu niesol v znamení významného jubilea. Prešovská hvezdáreň, za výraznej pozornosti slovenských astronómov aj verejnosti, **pred 30 rokmi rozšírila sféru svojho pôsobenia o nový priestor hviezdnej sály**. Moderná technológia planetária bola zaslúženým darom pre toto mesto, ktorého história aj prítomnosť sa spájala vždy s významnými astronomickými činmi.

23. októbra sme si v kruhu pozvaných hostí pripomenuli hlavných predstaviteľov prešovského astronomického diania v minulosti a zároveň predstavili aktuálnu podobu popularizácie vesmírnych tém. V podmienkach planetária sa darí uskutočňovať pestrá paleta aktivít v prospech tak astronomického vzdelávania ako aj kultúrneho vyžitia. Ak k tomu prirátame tradičné formy práce príslušnej ľudskej hviezdárni, dostávame sa k možnosti predstaviť progresívnu spoločenskú inštitúciu, svojou existenciou prospešnú pre širokú škálu obyvateľstva. Práve v takomto svetle sme mali snahu sa odprezentovať pred zrakmi a za prítomnosti verejných činiteľov, riaditeľov slovenských astronomických zariadení, našich zahraničných aj domácich partnerov. **Stalo sa tak za účasti zakladateľky prešovského planetária pani Mgr. Štefánii Lenzovej a nášho ďalšieho vzácneho host'a Dr. Jiřího Grygara**. Vystúpenie slávneho českého popularizátora v deň osláv a na nasledujúci večer nám pripomenulo tradíciu v kedysi častejších vystúpeniach pred vďačným prešovským publikom.

„Práca pre prešovské planetárium“ – mohli by sme nazvať oduševnený postoj a konanie mnohých ďalších, bývalých kolegov, ktorí svojím prístupom – každý na svojom mieste, napomáhali vzťahaniu tejto organizácie nie iba ako nezainteresovaní zamestnanci. Pripomeňme aspoň niektorých – Pavel Jurašek, Peter Csatáry, Jožko Hurný, Vlado Slavkovský, Fero Franko, Aťo Orgonáš, Juraj Humeňanský, Reginka Vyslocká, Gitka Tomčáková, Mária Fričová či Peter Ivan.

Rok 2014 bol pre prešovskú organizáciu významný. Mali sme príležitosť hodnotiť minulosť a pripomenúť budúcnosť; že na nás čaká ešte veľa úloh, po splnení ktorých budeme snáď opäť s hrdosťou hodnotiť uplynulé obdobie za ďalších tridsať (?), nie povedzme

radšej ďalších desať rokov. Toto by som zaprial súčasnému kolektívu, mojim kolegom, ktorí svojou dennodennou poctivou prácou prispievajú k šíreniu dobrého mena Hvezdárne a planetária v Prešove.

Mgr. Viliam Kolivoška

Najväčší slovenský ďalekohľad

30. októbra 2014 bol na observatóriu Astronomického ústavu SAV na Skalnatom plese slávnostne uvedený do prevádzky **nový 1,3 metrový zrkadlový ďalekohľad**. Podarilo sa ho získať pomocou projektu *Centrum kozmického výskumu* v rámci operačného programu *Výskum a vývoj* zo Štrukturálnych fondov EÚ. Ďalekohľad dodala spoločnosť ASTELCO z Nemecka. Mechanické časti ďalekohľadu boli prepravené na Skalnaté pleso vrtuľníkom spoločnosti ATE Poprad začiatkom marca 2014. Pred hvezdárnou vyrástol a na polroka sa stal dominantou Skalnatého plesa 70-tonový žeriav, pomocou ktorého sa presunuli časti ďalekohľadu do kupoly. Do konca marca bola ukončená montáž mechanických častí a v auguste boli dodané zrkadlá a ukončená kompletizácia celého prístroja. Po základných testoch a pripojení riadiacej elektroniky bol ďalekohľad pripravený na testovacie prevádzku. Je to zložitý prístroj a podľa skúseností zo sveta možno predpokladať, že príprava na všetky druhy pozorovaní si vyžiada dosť času. **Predpokladá sa, že koncom jari 2015 by tento ďalekohľad mal naplno slúžiť vedeckým pracovníkom a šíriť dobré meno slovenskej astronómie.**

Ďalekohľad s priemerom hlavného zrkadla 130 cm, ohniskovou vzdialenosťou 10,4 metra a hmotnosťou 7 ton je umiestnený na alt-azimutálnej montáži vo východnej kupole observatória na Skalnatom plese. **Bude slúžiť na hľadanie blízkozemských asteroidov a komét, ktoré by sa mohli zraziť so Zemou.**

Ďalekohľad s príslušnou detekčnou technikou umiestnenou v dvoch Nasmythových ohniskách vybavených derotátormi bol do skúšobnej prevádzky uvedený v septembri 2014. V rámci prebiehajúceho projektu *Centrum kozmických výskumov-budovanie technickej infraštruktúry* prebieha ešte dodávka kvalitných posfokusových zariadení – vizuálnej kamery s čipom uhlopriečky 9,5 cm, infračervenej kamery a spektrografu.

Kozmos 6/2014, krátené